

ALDONA VASILIAUSKIENĖ

Šiaulių universitetas

ALBINAS ŠMULKŠTYS – DVASINIŲ VERTYBIŲ IEŠKOTOJAS

Albinas Šmulkštys in the Quest for Spiritual Values

SUMMARY

Albinas Šmulkštys (2.1.1918–23.9.2004), a son of Suvalkija, a doctor of medicine (1948) and member of the Lithuanian Catholic Academy of Science, came back to Lithuania (1994) half a century after he left it, in 1944. For some time he lived in Vilnius, but later changed to Panevėžys. He resided in Panevėžys until his death, and was buried there.

In 1994, Šmulkštys published his first poetry book *Unheard-of and Unseen Fairy-Tales*. His next book, *Letters to the Children's Kingdom*, came out in 2000. It stressed the importance of the ruler and his moral policy in the nation's life, and the importance of spiritual values, based on faith, morals and truth. Šmulkštys is known as a translator of philosophical and theological books from English, German and French.

Dr Albinas Šmulkštys supported or fully covered the publication costs of about 20 books, he purchased modern medical equipment for the out-patients' clinic of his native Liudvinavas (Marijampolė) and the family clinic in Panevėžys, provided doctors with free medicaments, and together with other doctors went on visits to remote villages to give free consultations to the old and nursing mothers. By sharing his own spiritual values, and by his philanthropic deeds, Dr Šmulkštys left a bright, yet still little-known, mark in the history of our nation.

PALIKUS TĖVYNĖ. STUDIJOS VOKIETIJOJE

1944 m. liepos mėnesį, artėjant frontui, A. Šmulkštys pasitraukė į Vokietiją. Po karo medicinos studijas tęsė Tiubingeno (Tübingen) universitete (1945–

1947), o 1948 m. apgynė disertaciją *Kavernoinės hemancimos viduriuose* už kurią jam buvo suteiktas medicinos daktaro laipsnis. Iki išvažiavimo į Ameriką –

RAKTAŽODŽIAI: Albinas Šmulkštys, gydytojas, mecenatas, kultūra, menas, Lietuva, išeivija.

KEY WORDS: Albinas Šmulkštys, physician, Maecenas, culture, art, Lithuania, emigration.

1950 m. pabaigos, specializavosi patologijos srityje, domėjosi moterų ligomis ir kt.

Tačiau dar iki mokslo Tiubingene jam itin pagelbėjo Lietuvoje, Vilniuje pradėtos medicinos studijos. Atsidūręs Drezdene, jis buvo priimtas į centrinę Drezdeno ligoninę. Epizodą iš to meto yra pateikęs XXI amžius⁴⁵. Tai paties Albino pasakojimas: *„Buvo taip: po kelių mėnesių darbo pasišaukė mane vyriausioji medicinos sesuo ir klausia, kada turėjau laisvą dieną. Atsakiau, kad niekad neturėjau. Ji sako: aš tau duosiu tris laisvas dienas. Žinojau, kad netoli Drezdeno yra tuberkuliozės sanatorija, o joje guli mano studijų draugas Antanas Maksvytis. Ten ir nuvažiauvau.*

Grįžtant važiuoju per Oderį, jaučiu, kad kažkas įvyko. Stotyse krūvos besigrūdantių žmonių. Kai parvažiauvau į Drezdeną, miestas jau buvo griuvėsiuose, gatvėse krūvos lavonų... Atėjo toks lietuviukas, kažkur dirbęs kaime, ir klausia, ką toliau daryti. Lyg aš būčiau koks gudruolis, kad ligoninėje dirbu ir baltai apsirengęs. Aš turėjau vokiečių gramatiką, o mano naujasis pažįstamas menkai mokėjo vokiečių kalbą. Prikibo jis prie manęs, kad vadovėlių perleisčiau. Mainais atvarė sve-

timą dviratį. Juo ir pasiekiau Tuebingen...“

Tiubingeno universitete Albinas užsirašė, kad gimęs Paryžiuje. Šitą faktą dr. R. Sidrys aiškina giliu išvalgumu, nes po metų DP stovyklose pradėjus lankytis politrukams ir agituojant grįžti į Lietuvą, Albinas galėjo būti ramus – jam nebūtų grėsusi net ir repatriacija.

Ponia Aldona pasakojo, kad Albinas iš Tiubingeno keliavo į Šventąją žemę (šią jo kelionę yra aprašęs ir R. Sidrys⁴⁶). Visą laiką jis svajojo ten nuvykti ir po pirmųjų mokslo metų Tiubingene pasiryžo. „Zuikiu“, slapstydamasis nuo kontrolierių, pervažiavo visą Prancūziją. Marselyje parsisamdė į laivą, plaukusį į Tel Avivą. Tačiau tarp žydų ir arabų vyko karas, siena buvo uždaryta ir jam teko grįžti nepatekus į Jeruzalę. Grįžtant per Marselį policininkų buvo sulaikytas, išlaipintas prie Reino, Vokietijos pusėje, o už važiavimą be bilieto turėjo atiduoti visus frankus. Grįžo atgal ir pėsčiomis, ir kažkieno pavėžėtas. Kai jo pasiteiravo, kuo maitinosi tą porą mėnesių, jis atsakęs, kad pasiėmė dešimt UNRROS bandelių ir ... užteko.

AMERIKOJE

1950 m. atvykęs į JAV turėjo perlaikyti egzaminus ir, atlikęs reikalaujamą gydytojo stažą, specializavosi Čikagos Edgewaterio ligoninėje akušerijos ir ginekologijos srityje. 1953–1958 m. gavo teisę praktikuoti (dirbti) penkiose valstijose: Ilinojaus, Ohajo, Niu Džersio, Arkansaso ir Pensilvanijos (kiekvienoje valstijoje reikėjo laikyti egzaminus).

1955 m. buvo pašauktas porą metų tarnauti JAV laivyne. 1955–1957 m.

A. Šmulškštys – JAV laivyno karininkas dirbo karo laivyno ligoninėje Filadelfijoje. Iki 1971 m. vertėsi privačia praktika Riversaide, 1971–1976 m. dirbo karinėse medicinos įstaigose. Nuo 1976 m. iki 1994 m. pradžios dirbo Gibstaune Niu Džersyje.

Baigęs karo tarnybą apsigyveno Riversaide, Niu Džersyje. Pasak Vytauto Volerto, jis išsikūrė greitai, nes jam daug nereikėjo: išsinuomavo buvusios

krautuvėlės patalpas, siennele perskyrė į dvi dalis: gydytojo kabinetą su gydytojo butu. Įėjęs iš gatvės, patekdavai į laukiamąjį, o pravėręs pertvaros dureles patekdavai į ligonių priėmimo kabinetą ir dr. A. Šmulškščio butą. Ten buvusi siaura, kieta lovelė atliko dvi funkcijas: dieną ant jos sėsdavosi ligoniai, naktį miegojo daktaras. Maitinosi duona ir pienu, nors retsykiais pasitaikydavo pacienčių, kurios atnešdavo sriubos. Tačiau kai kurias, įkyrias, kaip teigia V. Volertas, jis su pilnu puodu išsiųsdavo namo.

JAV oro pajėgos ieškojo gydytojo mažytėje Midway saloje (tai slaptoji JAV karinė bazė Ramiajame vandenyne netoli Japonijos). Albinas pagal sutartį nuvyko ten gydyti susirgusių lakūnų. Jam anksčiau jau buvo tekę ketverius metus dirbti torpedų bazėje Karibų jūroje, kur jis buvo vienintelis medikas saloje ir turėjo teikti pačią įvairiausią medicininę pagalbą. Įgijo didelę medicininę praktiką. Dirbant aviacijos bazėje jam buvo suteiktas kapitono laipsnis ir A. Šmulškštys galėjo nemokamai skraidyti. Vėliau šioje salelėje jis savo jėgomis bei lėšomis pastatė nedidelę bažnytelę. Be to, jos gyventojams veždavo gautus iš kariuomenės ir savo nupirktus vaistus.

Pasibaigus sutarčiai, panašiomis sąlygomis išvyko dirbti į Aliaską. Iš ten sugrįžęs vėl dirbo Niu Džersyje. Čia Gibstauno mieste, turinčiame vos 8 tūkstančius gyventojų, jis dirbo ilgiausią savo gyvenimo tarpinį. Nors mieste buvo trys gydytojai, daugiausia pacientų susilaukdavo dr. Albinas Šmulškštys.

Jis ne tik pats gydė ligonius, bet sie-

kė sudaryti lietuviams mokslininkams sąlygas, kad jų gauti tyrinėjimų rezultatai būtų žinomi ir jie turėtų galimybę eksperimentuoti Amerikoje. Pavyzdžiui, Lietuvos mokslininkės Elenos Dalios Burdulienės spindulinės ligos profilaktikai ir gydymui sukurti nauji junginiai pateikti tyrimams Radiologijos–onkologijos departamente Niu Džersio valstijos Kuperio ligoninėje, tarpininkaujant chemiko Juozapo Strauko atstovui JAV A. Šmulškščiui, kad būtų sudaryta tyrimų sutartis. 1993 m., dar prieš išvykdamas į Lietuvą, dr. A. Šmulškštys sudarė galimybę lietuvių mokslininkės pasiektų tyrimų rezultatų sklaidai, nes jos atlikti tyrimai – nauji antispinduliniai N-Sukcinamininės rūgšties dariniai „*skatina kurti farmakologinius preparatus, skirtus apsaugoti organizmą nuo jonizuojančios radiacijos, padidinti atsparumą stresinės būsenos sąlygomis, gydyti prasidėjusią organizmo spindulinę ligą ankstyvojoje stadijoje*“⁴⁷.

Albinas mėgo keliauti – 1976 m. aplankė Tibetą, 1987 m. pagaliau pabuvojo Šventojoje Žemėje į kurią, kaip minėjome, nesėkmingai bandė patekti studijų metais. Jį domino ir kitos šventosios vietos. 2001 m. nuvyko į Graikiją. Čia jis lankė vietas, kur apaštalas Paulius skelbė Kristaus Evangeliją. Tuo pačiu tikslu aplankė ir Turkiją, kur darbavosi apaštalai Jonas ir Timotiejus. Į Efezą nuvyko pasižiūrėti, kaip atrodo Marijos namelis. Lankėsi Pakistane, Havajų kalnuose, Romoje, Palestinoje. Tačiau lankydamas daugelį vietų jis ieškojo ir kokių nors sąsajų ar galimų ryšių su Lietuva, jos istorija, rinko pasakas. 1994 m., jau sugrįžęs į Lietuvą, aplankė Pskovą, kur yra lietuvių Daumanto, garsaus

XIII a. Pskovo kunigaikščio, pskoviečių paskelbto šventuoju Timotiejumi (tai jo krikšto vardas), palaikai.

Dr. Albinas Šmulktys 1970 m. vedė našlę Edną Laurušonienę, vaikų nebesulaukė.

SUGRĮŽUS Į LIETUVĄ

1994 m., po žmonos mirties, dr. A. Šmulktys sugrįžo į Lietuvą trokšdamas padėti jai „atsistoti ant kojų“: finansais, veikla, patarimais, skleidžiant patirtį, įgytą per pusamžį intensyvaus darbo išėvijoje. Deja, dr. A. Šmulktys apgailestavo dėl sunkumų gauti pilietybę: „*Man visus metus nesuteikė pilietybės. Negalėjo rasti metrikų. Jutai biurokratinį priešišumą. Siuntinėja iš vienos įstaigos į kitą, tarsi neturėtų telefonų...*“⁴⁸

Grižęs į Lietuvą tais pačiais metais įstojo į Lietuvos rašytojų sąjungą, kiek vėliau – tapo Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos nariu. Dar išėvijoje 1964 m. įstojęs į Lietuvių katalikų mokslo akademiją, dalyvavo jos veikloje ir sugrįžęs į Lietuvą. Lietuvoje jis aktyviai sekė meninį gyvenimą: dalyvavo knygų pristatymuose, literatūros ir poezijos vakaruose, lankė parodas, dalyvavo į *Laisvę* fondo renginiuose – studijų dienose, ateitininkų veikloje ir visur aukojo...

Parama medicinai Lietuvoje

Gimtajame krašte dėmesį ir energiją Albinas pirmiausia skyrė į medicinai. 1994 m. vasarą gavo Sveikatos apsaugos ministerijos licenciją privačiai veiklai. Apsigyvenęs Panevėžyje jis plačiai sklei-

dė savo medicininius patarnavimus. Akcentuotina dr. A. Šmulktys – mecenato – parama gimtojo Liudvinavo (Marijampolės rajonas) apylinkių ambulatorijai (ambulatorijos pastatui pusę lėšų paaukojo dr. Albinas, kitą pusę skyrė savivaldybė), jai nupirko medicinos įrangą.⁴⁹

Itin svarbi parama medicinai Panevėžyje. Dr. Albino Šmulktys iniciatyva bei jam finansiškai remiant Panevėžyje kūrėsi privati šeimos klinika *Ab incunabulis* (*Nuo lopšio*). Kaip rašo savo prisiminimuose medicinos sesuo Albina Rinkevičienė (prisiminimus užrašė Stasė Mikeliūnienė), dr. Albinas Šmulktys paaukojo nemažai pinigų, nuolat konsultavo, davė praktinių ir profesinių patarimų, pats klinikoje pradėjo dirbti kaip bendrosios praktikos gydytojas ir dirbo iki 2000 m.⁵⁰

Pajamas už darbą privačioje šeimos klinikoje Albinas palikdavo klinikai, sakė, kad pensijos ir kitų draudimo lėšų, kurias jam atsiunčia iš JAV, pragyvenimui visai pakanka. Šeimos klinika vėliau buvo pavadinta J. Žemgulio vardu.

Albinas, gyvendamas Panevėžyje yra parėmęs įvairius kultūrinius renginius, nemaža lėšų skyręs ateitininkijai – katalikiškojo jaunimo ugdymui, bažnyčioms (ypač Kauno Paminklinei Prisikėlimo ir Naujamiesčio, Panevėžio r.⁵¹), privatiems asmenims.

Parama meno žmonėms

1961 m. jo lėšomis buvo išleista V. Mačernio poezijos knyga – lietuvių kultūrai remti fondo *Į Laisvę* pirmasis leidinys. Tai pirmoji dr. A. Šmulksčio lėšomis išleista knyga.

1971 m. išleido Antano Maceinos *Kultūros filosofiją*, 1988 m. parėmė kun. Ričardo Mikutavičiaus poezijos rinkinio *Kad Lietuva neišsivoaikščiėtų* išleidimą. Vėliau jis rūpinosi Vlado Šlaito *Rudenio vynu*, savo dėdės kunigo Antano Šmulksčio–Paparono *Pasakėčių atošvaistų*, Pranės Aukštikalnytės–Jokimaitienės *Sugrįžimų* išleidimu. Iki sugrįžimo į Lietuvą jis išleido 10 knygų (jų išleidimui aukota nuo 2 iki 5 tūkstančių dolerių⁵²).

Grįžęs į Lietuvą mecenavimą plėtė. Straipsnio autorė ne vienoje savo knygoje yra įrašiusi padėką už finansinę paramą parengiant ar išleidžiant knygą⁵³.

Albinas, siekdamas stiprinti Lietuvos įvaizdį, parėmė vietinio skulptoriaus panevėžiškio Alfredo Pajuodžio sukurtą Vinco Kudirkos skulptūrą. Tačiau konkurse jai nelaimėjus premijos, Albinas skulptūrą padovanojo Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės–Bitės viešajai bibliotekai.

A. Šmulksčys troško įamžinti poeto Vytauto Mačernio atminimą, paremdamas skulptūros (projektas A. Pajuodžio) pastatymą Žemaičių Kalvarijoje – 1997 m. balandžio 28 d. parašė laišką Plungės valdybai. Tačiau šis projektas buvo atidėtas, seniūnui L. Gričiui motyvuojant sunkia ekonomine padėtimi ir skirtingomis nuomonėmis dėl paties projekto.

Viena iš dr. Albino Šmulksčio svajonių – paliudyti Lietuvos senąją didybę –

atstatyti Valdovų rūmus. Ir tai gausiausia filantropo Albino pinigų suma, skirta šios idėjos įgyvendinimui. Dar 1998 m. gruodžio 15 d. vykstančiam Lietuvos rašytojų suvažiavimui jis iš anksto parašė laiškus, prašydamas suvažiavime iškelti klausimą dėl Vilniaus Žemutinės pilies atstatymo⁵⁴. Jis yra kalbėjęs: „*mano manymu, tai vienas rimčiausių konkrečių projektų, nes daugelis jų, sakyčiau, esti tuščiaviduriai. Atstatyti Valdovų rūmai ateityje sukurs naujų darbo vietų ir duos gerą rezultatą*“⁵⁵. Tačiau dr. Albino kalbos niekada nelikdavo tuščios – jis idėjų įgyvendinimui teikė finansinę paramą. 2002 m. Valdovų rūmų fondo vadovai buvo nustebinti gavę anonimišką 58463 Lt auką. Šis faktas sukėlė didžiulį spaudos susidomėjimą⁵⁶. Kad pinigai buvo įteikti nesigarsinant – tai, anot R. Sidrio, būdingas Albino bruožas. Po poros mėnesių A. Šmulksčys pervedė dar 10 000 Lt⁵⁷.

Gydytojo sukurti filmai

Dr. Albino dėmesį istorijai liudija faktas: Henriko Latvio *Kroniką* visada matydavau ant jo darbo stalo. Aplankius Albiną, jis galėdavo skaityti ir atmintinai cituoti ilgiausias ištraukas. Jis tiesiog neišsivaizdavo, kad save gerbiaš asmuo gali neturėti tokio mūsų istorijai svarbaus šaltinio. O jam tas šaltinis buvo svarbi paskata atlikti unikalų darbą – sukurti filmą *O, Gercige!*, kuriam rinko medžiagą, ieškojo artistų, pats vaidino ir finansavo.

Dera pažymėti, kad dar išeivijoje apie 1971 m. Albinas buvo sukūręs 15 minučių filmą *Dvylika brolių juodvarniais laks-*

tančių, tačiau per 10 metų jis buvo visai išblukęs ir nebetinkamas rodyti⁵⁸. Apie šio filmo kūrimą yra rašęs Vytautas Volertas: „*Labai giliai jo (Albino – A.V.) mintyse buvo įaugusi pasaka apie dvylika brolių, juodvarniais lakstančių, ir jų seserį Elenytę. Ši pasaka, jo galvoje, turėjo kažkokias svarbias simbolines reikšmes, kurių aš nesupratau. Albinas nusprendė, kad pasaką reikia visam pasauliui paskelbti. Geriausias būdas – filmas. Ir jis ryžosi tokį filmą susukti. Kiek pastangų čia parodė... Kai kurios jų baigėsi beveik tragiškai. Kai kurios komiškai. O jam kainavo pinigų*“⁵⁹.

Idėja kurti naują filmą Albinui kilo po vieno nepakartojamo susitikimo. M. Mažvydo nacionalinėje bibliotekoje parodos metu Jis susipažino su Tatjana Žukovskaja. Pasirodo, kad ji – gercigietė – iš lietuvių giminės, gyvenusios prieš 800 metų ir valdžiusios sritį tarp Rygos ir Gercigės pilies. Apie Gercigės pilį ir Henriko Latvio *Kronikoje* parašyti net du puslapiai. Albiną pagavo įkvėpimas sukurti filmą. Tačiau jis nenorėjo šiaip sau rašyti, turėjo pats viską pamatyti, pajusti, pavaikščioti tais takais. Tad savo lėšomis dr. A. Šmulskštys organizavo ne vieną ekspediciją į Gercigę.

Latvijoje jis susipažino su kitu aisčių kultūros gerbėju – žurnalistu Agriu Liepinu. Šis Lielvardės piliakalnyje statė medinę pilį (statybai nebuvo panaudota nė viena vinis). A. Liepinis leido Albinui Lielvardės griuvėsių fragmentus panaudoti filme.

Surinko daug medžiagos, surado akmenį, kur palaidotas pirmas vyskupas Meinardas, atrado Lielvardės skardį, kur vyko pirmosios kautynės tarp Žvi-

gotu ir kalavijuočių. Filmui pats kūrė scenarijų, sceninį apipavidalinimą.

Pradžioje filmas *O, Gercige!* buvo 5 valandų, vėliau jis ne kartą trumpintas, kol sutrumpėjo iki 20 minučių. Filmo premjera vyko Valstybės dienos išvakarėse (liepos 5 d.) Panevėžio Garso kultūros centre. Šis faktas taip pat buvo akcentuotas spaudoje⁶⁰.

Mediko pasakos

Apie savo pasakas galvojo ne vieną dešimtmetį. Kad geriau įsijaustų į įvairias istorines situacijas, daug keliavo. Pabuvojo Palestinoje, Romoje, Pakistane, Havajų salose ir daugelyje kitų vietų.

1994 m. išleido savo pirmąją poezijos knygą *Negirdėtos neregėtos pasakos*⁶¹, o rūpintis šios knygos leidyba pradėjo jau 1989 m. (1996 m. pasirodė pakartotinis leidimas). Knygą iliustravo kaunietė dailininkė Albina Žiupsnytė. Medžiagą savo poezijai – pasakoms ėmė iš religijos, kalbos, istorijos ir net priešistorės. Iš istorinių šaltinių itin daug dėmesio skyrė Henriko Latvio *Livonijos kronikai*. Priimdamas ją kaip pasaką, ieškojo medžiagos – siužetų savo pasakoms. Visos pasakos remiasi laimės pamatu. Pats autorius ieškojo atsakymo į klausimą – o kas yra laimė? Laimėjusiam – laimė, deja, šalia yra ir pralaimėjęs, jam – nelaimė. Knygoje, kaip teigia autorius, norėta parodyti, ką tautos gyvenime reiškia valdovas, morali politika, o žmogaus gyvenime – dvasinės vertybės, kurių pamatas – tikėjimas, dora, tiesa ir gėris. Tai pasakos apie primirštąsias vertybes, apie Paslaptį. Pasakos trumpos, tarsi parašytos vienu atsi-

kvėpimu, o pasirašytos – Jotvingis. Jo lūpomis kalba Tiesa, Draša, Meilė, jo lūpomis seka negirdėta, neregėta pasaka, pasaką apie jotvingių saugotą Paslaptį⁶².

2000 m. išleista knyga *Laiškai vaikų karalystei*⁶³ (vertimai, originalūs eilėraščiai). Reikia pasakyti, kad keletas A. Šmulškščio eilėraščių, pasirašytų Jotvingio vardu, 2001 m. buvo išspausdinti *XXI amžiuje*⁶⁴.

*Ženkli ir kitokia literatūrinė veikla. Dr. Albinas Šmulškštys iš anglų, vokiečių, prancūzų kalbų vertė filosofijos ir teologijos veikalus, straipsnius. Kai kurie jų išspausdinti žurnalo Katalikų pasaulis puslapiuose*⁶⁵.

Bičiulių, artimųjų akimis

Dr. Albinas Šmulškštys tapo plačiai žinomas. Vytautas Volertas rašo, kad vieniems jis buvo šventasis, kitiems – keistuolis. Artimiau pažinoję jį laikė labai geru žmogumi, kuris nestokoja energijos, savimi nesirūpina, negerbia turto,

nemėgsta patogumų. Jis mąstė lietuviškai, buvo labai nuolankus Dievui ir drašiai galvojo⁶⁶.

Dr. Rimvydas Sidrys jį laiko auksinės širdies žmogumi, su atsidavimu išnaudojusį kiekvieną progą Lietuvos įvaizdžiui sustiprinti. Gydytojas – „nusikaltes lituanistas“, kaip jis pats yra save pavadinęs, kaltę išlygino išleisdamas neišgalinčių tai padaryti autorių knygas⁶⁷.

Jaunimo atstovo – gydytojo Lino Šmulškščio – Albino sūnėno ir krikšto sūnaus mintys: „Aš atsimenu savo dėdę Albiną kaip labai gerą žmogų, bandžiusį visiems padėti, nuoširdžiai dalijusį pinigus ir teikusį pagalbą. Šią jo pagalbą ir mes jaučiame, ypač mirus mano tėveliui – Albino broliui: mes kartu keliavom po Lietuvą. Dėdės dėka pamačiau tas vietas, kur jie augo, gyveno, mokėsi, susipažinau su giminėmis. Jis buvo geras daktaras ir dar geresnis katalikas, kuriam nė viena diena negalėjo būti be šv. Mišių ar be maldų – jis gyveno katalikišką gyvenimą“⁶⁸.

Literatūra ir nuorodos

⁴⁵ B. Vertelka. Kelionė į tėvynę truko 50 metų // *XXI amžius*, 1998, vasario 25, p. 3.

⁴⁶ Ten pat.

⁴⁷ PAVB RS F 53.

⁴⁸ G. Rinkūnienė. Keturių pono Albino idėjos, skirtos Lietuvos gerovei // *Panevėžio balsas*, 1996, sausio 28, Nr. 23, p. 3.

⁴⁹ L. Vaitulevičiūtė. Liudvinave – nauja ambulatorija // *Sūduvos kraštas*, 1998, vasaris.

⁵⁰ PAVB RS F 53.

⁵¹ J. Jasėnas. Žmogus, miestui padovanojęs širdį (Rašytojo, mecenato Albino Šmulškščio pirmosioms mirties metinėms paminėti) // *Tėvynė*, 2005, spalio 5, Nr. 78, p. 5.

⁵² L. Genys. „Lietuvoje ligoniai miršta nuo ligų, Amerikoje – nuo gydytojų“ – pasakė grįžęs į Lietuvą gyventi 44 metų gydytojo praktiką tu-

rintis Albinas Šmulškštys, prieš keletą savaitių pradėjęs darbą privačioje šeimos klinikoje // *Panevėžio rytas*, 1994, gruodžio 16, Nr. 246, p. 5.

⁵³ A. Vasiliauskienė. *Lietuvių katalikų mokslo akademija*. – Vilnius: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 1992, p. 6; A. Vasiliauskienė. *Žvilgsnis į Juozą Girnių*. – Utena: UAB „Utenos spaustuvė“, 1995, p. 8.

⁵⁴ PAVB RS F 53.

⁵⁵ V. Žigienė. Paaukojęs tūkstančius litų, pavarde nuslėpė. Įminta dosnaus Valdovų rūmų atstatymo mecenato paslaptis – tai panevėžietis Albinas Šmulškštys // *Panevėžio balsas*, 2002, gegužės 31, Nr. 123, p. 3. [Autorius nenurodytas]. Pradėtas Valdovų rūmų atstatymas // *Statyba ir architektūra*, 2002, Nr. 6, p. 43; [Autorius nenurodytas]. Valdovų rūmams – solidi parama in-

- kognito // *Verslo žinios*, 2002, gegužės 29, p. 15; Eltos ir „Lietuvos ryto“ inf. Dosnus mecenatas // *Lietuvos rytas*, 2002, gegužės 29, p. 13; L. Jonušas. Valdovų rūmų atkūrimo rėmėjų ratas didėja // *Lietuvos aidas*, 2002, birželio 5, p. 5; Valdovų rūmų paramos fondo informacija. Auka Lietuvos valdovų rūmų atstatymui // *Voruta*, 2002, birželio 8, p. 4; V. Žigienė. Paaukojęs tūkstančius litų, pavarde nuslėpė. Įminta dosnaus Valdovų rūmų atstatymo mecenato paslaptis – tai panevėžietis Albinas Šmulskštys // *Panevėžio balsas*, 2002, gegužės 31, Nr. 123, p. 3.
- ⁵⁶ [Autorius nenurodytas]. Pradėtas Valdovų rūmų atstatymas // *Statyba ir architektūra*, 2002, Nr. 6, p. 43; [Autorius nenurodytas]. Valdovų rūmams – solidi parama inkognito // *Verslo žinios*, 2002, gegužės 29, p. 15; Eltos ir „Lietuvos ryto“ inf. Dosnus mecenatas // *Lietuvos rytas*, 2002, gegužės 29, p. 13; L. Jonušas. Valdovų rūmų atkūrimo rėmėjų ratas didėja // *Lietuvos aidas*, 2002, birželio 5, p. 5; Valdovų rūmų paramos fondo informacija. Auka Lietuvos valdovų rūmų atstatymui // *Voruta*, 2002, birželio 8, p. 4; V. Žigienė. Paaukojęs tūkstančius litų, pavarde nuslėpė. Įminta dosnaus Valdovų rūmų atstatymo mecenato paslaptis – tai panevėžietis Albinas Šmulskštys // *Panevėžio balsas*, 2002, gegužės 31, Nr. 123, p. 3.
- ⁵⁷ Valdovų rūmų paramos fondo informacija. Po dviejų mėnesių dr. Albinas Šmulskštys pervedė dar 10 000 Lt // *Voruta*, 2002, liepos 5, p. 6.
- ⁵⁸ B. Vertelka. Filmas apie žilą senovę // *XXI amžius*, 2000, liepos 19, Nr. 55, p. 5
- ⁵⁹ V. Volertas. Paskutinis Jotvingis. Apie a. a. dr. Albiną Šmulškštį, gydytoją ir geradarį // *Draugas*, 2005, lapkričio 4, Nr. 215, p. 5.
- ⁶⁰ V. Bielskytė. Istorinio filmo premjera Panevėžyje // *Lietuvos aidas*, 2000, liepos 13, p. 11; I. Grigaliūnaitė. Kino filmo premjeroje neišvengta mitingo elementų // *Sekundė*, 2000, liepos 8–9, Nr. 157, p. 3; liepos 11, p. 3; V. Januševičienė. Kinai // *Panevėžio rytas*, 1999, lapkričio 19, p. 6; V. Januševičienė. Netradiciniai žmonės kūrė kiną // *Panevėžio rytas*, 2000, liepos 8, p. 7; G. Rinkūnienė. Legendomis paremtas filmas – atgaila už neįkurtą Lietuvą // *Panevėžio balsas*, 1999, spalio 2, p. 12, 13; V. Petrauskienė. Į gimtinę grįžusio užgaida – kurti filmą // *Lietuvos rytas*, 1999, lapkričio 26. Priedas „Savaitgalis“, p. 13; G. Šinkūnienė. Po filmo premjeros tik šunims kaulų nemėtė // *Panevėžio balsas*, 2000, liepos 11, Nr. 159, p. 4; B. Vertelka. Filmas apie žilą senovę // *XXI amžius*, 2000, liepos 19, Nr. 55, p. 5.
- ⁶¹ A. Šmulskštys. *Negirdėtos neregėtos pasakos*. – Vilnius: Vyturys, 1994, 88 p.
- ⁶² Z. Kukuraitienė. Apie užaugusį prie Jotvingių piliakalnio // *Panevėžio balsas*, 1995, spalio 28, Nr. 254, p. 3
- ⁶³ A. Jotvingis. *Laiškai vaikų karalystei*. – Kaunas, 2000, p. 258.
- ⁶⁴ A. Jotvingis. Prasmė išsvajota; Šypsena suvystyta, Dėkoju, Partizanai, Šventa Agota, Viešpaties jaunystė, Erdvė, Duonelė, Biliūno tėviškė // *XXI amžius*, 2001, kovo 21, p. 8.
- ⁶⁵ R. Guardini. Įstatymas (iš vokiečių kalbos išvertė A. Jotvingis) // *Katalikų pasaulis*, 1999, Nr. 10, p. 19; R. Guardini. Ne taiką, bet kalaviją (iš vokiečių kalbos išvertė A. Jotvingis) // *Katalikų pasaulis*, 1997, Nr. 7–8, p. 38–41.
- ⁶⁶ V. Volertas. Paskutinis Jotvingis. Apie a. a. dr. Albiną Šmulškštį, gydytoją ir geradarį // *Draugas*, 2005, lapkričio 4, Nr. 215, p. 5.
- ⁶⁷ R. Sidrys. Paskutinis Jotvingis // *Draugas*, 2005, spalio 28, Nr. 210, p. 5; lapkričio 1, Nr. 212, p. 5.
- ⁶⁸ Dr. Aldonos Vasiliauskienės asmeninis archyvas.